

Technische analyse en opmerkingen op presentatie: "sos mezen verkennend onderzoek naar pesticiden in dode mezen" versie 8/10/2019

In september 2019 verscheen een verkennende studie van pesticidebelasting bij jonge kool- en pimpelmezen, uitgevoerd door VELT en Vogelbescherming Vlaanderen.

De bestrijding van de rupsen van de buxusmot werd als mogelijke boosdoener vernoemd.

Via Sos Mezen werd een oproep gedaan aan de bevolking en werden 1101 dode nesten aangemeld (4516 vogels), verspreid over heel Vlaanderen. Op een overzichtskaart kan het aantal dode mezen per gemeente bekeken worden.

Van deze 1101 stalen werden 102 stalen ook effectief onderzocht, 95 zgn. tuinnesten en 7 nesten uit bosgebied. Voor de tuinnesten werden nesten genomen waarvan minimum 4 jongen dood waren dus de zwaarste gevallen wat een vertekend algemeen beeld geeft, maar dit is voer voor de statistiek. Van de onderzochte 7 bosnesten gaat men uit dat er geen (huishoudelijke)pesticiden gebruikt zijn. De meeste nesten bevinden zich in Oost-Vlaanderen

Na analyse door Primoris Belgium werden 36 pesticiden aangetroffen, waarvan de meeste in een relatief lage concentratie. Van 12 actieve stoffen is de concentratie echter zo laag dat ze niet gemeten kunnen worden en deze laten we dus even buiten beschouwing.

Van de overgebleven producten zijn 12 fungiciden en herbiciden gevonden die niet gebruikt worden ter bestrijding van de buxusmot. Ook DEET werd in 1 staal teruggevonden en wordt ook niet gebruikt als rupsenmiddel in de tuin.

Volgende actieve stoffen van insecticiden werden gevonden:

DDT: teruggevonden in de meeste nesten. Dit product is echter al verboden sinds 1973 en is niet meer verkrijgbaar en wordt ook niet meer gebruikt wegens zijn verouderd profiel. Er zijn veel betere en gelukkig veiligere middelen verkrijgbaar. Ook Dieldrin en Heptachloor zijn al jaren verboden en worden niet meer gebruikt in land- en tuinbouw in Europa. De gemeten waarden van de afbraakproducten van DDT zijn zeer laag en stemmen overeen met eerdere metingen door de UGent. Het gaat hier om historische vervuiling die niet als alarmerend wordt gezien door de deskundigen. Maar als 'doemnieuws' was het wel perfect geschikt in de communicatie van VELT.

Imidachloprid: Deze stof wordt enkel nog gebruikt ter behandeling van zaaizaden van sla en andijvie.

Piperonylbutoxide: Deze stof wordt gebruikt ter versterking van de insecticide werking van andere actieve stoffen. Maar deze stof is ook terug te vinden in zowat alle middeltjes ter bestrijding van muggen en vliegen. In de erkende rupsenmiddelen op basis van pyrethrine vindt men deze actieve stof weliswaar ook terug maar er werden geen pyrethrines teruggevonden in dit onderzoek dus waarschijnlijk is de pipronylbutoxide niet afkomstig van rupsenmiddelen.

Fipronil: Deze stof wordt niet gebruikt in land- en tuinbouw maar zit wel in vlooienbanden van honden en katten en in sommige mierenlokdozen.

Dieldrin: zie opmerkingen bij DDT

Permethrin: niet gebruikt in land -en tuinbouw in Europa.

Indoxacarb: gebruikt in professionele land -en tuinbouw

Heptachloor: zie opmerkingen DDT

Methoprene: wordt gebruikt in vlooienbanden voor honden en katten

Propuxur: gebruikt in vlooienbanden voor honden en katten

Er werd geen enkel erkend, particulier rupsenmiddel terug gevonden in het onderzoek. In 3 stalen werd wel het professioneel middel op basis van indoxacarb terug gevonden, enkel toepasbaar door houders van een fytolicensie. Van de beschikbare rupsenmiddelen in de tuincentra werd er geen enkel terug gevonden. Hierbij een korte opsomming van de beschikbare middelen.

- Karate Garden (lambda-cyhalothrin)
- For-Insect (acetamiprid)
- Insecticide 10 ME (cypermethrin)
- Desect/Decis (deltamethrin)
- Bio-Pyretrex Garden en andere pyretrine middelen: (pyrethrine): toegelaten in de bioteelt
- Conserve Garden: spinosad: toegelaten in de bioteelt

Van deze stoffen is geen enkel residu terug gevonden zodat er mag vanuit gegaan worden dat buxusrupsbestrijding net geen invloed heeft op de mezensterfte. Wat wel verontrustend is dat er veel actieve stoffen uit huis -, tuin- en keukenmiddeltjes zoals mierenbestrijding, vliegen-en ongediertebestrijding teruggevonden zijn.

Conclusies:

1.

Alhoewel er op voorhand gesuggereerd werd dat er een verband is met de bestrijding van de buxusrups, wordt dit niet aangetoond. Er is geen enkel erkend rupsenmiddel voor de particulier terug gevonden in de stalen. Ook in het Nederlands onderzoek in 2018 stelde de auteur, Adriaan Guldemond, terecht dat er geen verband kan aangetoond worden met de buxusrupsbestrijding. Wat wel teruggevonden werd, zijn actieve stoffen uit mierenlokdozen, vliegen- en muggenbestrijding, ongediertebestrijding bij honden en katten dus de huis-, tuin- en keukenmiddeltjes die we allemaal gebruiken.

2.

Er is enkel gefocust op pesticiden maar men had beter alle giftige stoffen mee opgenomen. In een stedelijke omgeving weten we dat de gehalten aan PCB, dioxines, cadmium, arseen, lood, enz. hoog kunnen oplopen en mogelijk veel schadelijker zijn dan de lage concentraties aan pesticiden. Misschien had men zo een beter beeld gehad over de doodsoorzaak van de mezen wat nu niet het geval is. De lage doseringen van gewasbescherming kunnen alvast niet de doodsoorzaak zijn volgens verschillende experts.

3.

Eén van de grootste hiaten in deze studie is dat er helemaal niet aangetoond kan worden of de onderzochte vogeltjes überhaupt buxusrupsen hebben gegeten. Hoe kan men dan in godsnaam een link leggen met de buxusrupsbestrijding? Wat ook niet onderzocht werd, is of de buxusrupsen op zich giftig zijn voor jonge vogels. Buxus bevat de giftige stof buxine en mogelijks zit deze ook nog in de rupsen. Volwassen vogels schijnen hiervan weinig last te ondervinden maar jonge vogels zijn misschien wel gevoelig. Buxine is blijkbaar wel moeilijk op te sporen maar kan mogelijk een verklaring zijn van de sterfte van de jonge vogels.

4.

Al 3 jaar lang zijn er ongefundeerde aanvallen op Buxus bezig in zowat alle media, aangevuurd door natuurorganisaties. Dit heeft zeer grote gevolgen voor ons bedrijf en alle buxuskwekers. Ook in dit rapport wordt er opnieuw opgeroepen om de buxusplant te vervangen door een andere mooie struik. Bovendien worden buxuseigenaars die hun planten wel beschermen onterecht opgezadeld met een enorm schuldgevoel. Oordeelkundige gewasbescherming gebruiken is geen misdaad!

5.

De buxusmot is een invasieve exoot die onze inheemse (in België, Frankrijk, Duitsland) Buxus sempervirens aanvalt. Zowel overheid als natuurorganisaties hebben een duidelijk invasievenbeleid. Het is mij volstrekt onduidelijk waarom er een uitzondering wordt gemaakt voor de buxusmot.

Ik hoop dat verder onderzoek ons wijzer maakt en dat ongefundeerde aanvallen op buxuskwekers en hun mooie plant stoppen. En ik hoop dat er een degelijke rechtzetting komt in alle media maar die moeten we misschien wel afdwingen.

In bijlage: de betrokken studie september 2019.

Bijkomende info : artikel in EOS: . <https://www.eoswetenschap.eu/natuur-milieu/mezen>.

8 oktober 2019

Didier Hermans, Buxusonderzoeker, Buxuskweker.